

Autonomnost institucionalog Sistema EU

(razlike od drugih međ. organizacija)

- Pravna i poslovna sposobnost na nac. i međ. nivou
- Vlastite institucije
- Vlast. zakonodavni, upravni i sudski postup.
- Vlastite nadležnosti
- Vlastiti organizacioni principi

- Dvije vrste međudržavnih organizacija u međ.pravu

1. Međunarodne (ne dovodi se u ? suverenost država članica)
2. Supranacionalne (spos. donošenja akata sa direktnim dejstvom)

EU ≠ supranac. org

Specifična zajednica država

(institut. okvir, vrijednosti, ciljevi načela)

Izostavljeno *l'acquis communautaire*

Vrijednosti i ciljevi EU

Član 2 Ugovora o EU

Vrijednost

Unija se zasniva na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokratije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući i prava pripadnika manjina. Ove vrijednosti su zajedničke državama članicama u društvu u kojem preovlađuju pluralizam, nediskriminacija, tolerancija, pravda, solidarnost i ravnopravnost žena i muškaraca.

Član 3
Ugovora o
EU

Vrijednosti i
ciljevi

Pravna obave-
znost za Uniju i
svaki njen dio

Važno sredstvo
u tumačenju
UEU, UFEU i
drugih izvora

ČLAN 352 UFEU - Ukoliko se u okviru politika utvrđenih ugovorima pokaže potrebnim da Unija preduzme neku mjeru, radi ostvarivanja jednog od ciljeva utvrđenih ugovorima, a da ugovorima nijesu predviđena potrebna ovlašćenja, Savjet, jednoglasno na predlog Komisije i nakon pribavljanja saglasnosti Evropskog parlamenta, utvrđuje odgovarajuće mjere. Kada navedene mjere utvrđuje u skladu sa posebnim zakonodavnim postupkom...

Nije ustanovlj. *Kompetenz-kompetenz* (karakteristično za federalne države)

već se pošlo od toga da pravne praznine treba popuniti u skladu sa uslovima iz člana 352 UFEU

Član 3 Ugovora o EU

Vrijednost i cilj

1. Cilj Unije je unapređenje mira, njenih vrijednosti i blagostanja njenih naroda.

2. Unija nudi svojim građanima prostor slobode, bezbjednosti i pravde bez unutrašnjih granica, na kojem je osigurano slobodno kretanje lica uz odgovarajuće mjere u pogledu kontrole spoljnih granica, azila, imigracije, kao i sprečavanja i borbe protiv kriminala.

3. Unija uspostavlja unutrašnje tržište. Unija radi na održivom razvoju Evrope, koji počiva na uravnoteženom ekonomskom rastu i stabilnosti cijena, visoko konkurentnoj socijalnoj tržišnoj privredi, čiji je cilj puna zaposlenost i društveni napredak, kao i visok nivo zaštite i poboljšanje kvaliteta životne sredine. Unija podstiče naučni i tehnički napredak.

- Unija se bori protiv društvene isključenosti i diskriminacije i podstiče socijalnu pravdu i zaštitu, ravnopravnost žena i muškaraca, solidarnost između generacija i zaštitu prava djeteta.

- Unija unapređuje ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju i solidarnost među državama članicama. Unija poštuje svoju bogatu kulturnu i jezičku različitost i obezbjeđuje očuvanje i unapređenje evropske kulturne baštine.

4. Unija uspostavlja ekonomsku i monetarnu uniju čija je valuta euro.

5. U odnosima s ostalim dijelom svijeta Unija potvrđuje i podstiče svoje vrijednosti i interese i doprinosi zaštiti svojih građana. Unija doprinosi miru, bezbjednosti, održivom razvoju Zemlje, solidarnosti i uzajamnom poštovanju naroda, slobodnoj i pravičnoj trgovini, iskorjenjivanju siromaštva i zaštiti ljudskih prava, naročito prava djeteta, kao i strogom poštovanju i razvoju međunarodnog prava, uključujući poštovanje načela Povelje Ujedinjenih nacija.

6. Unija ostvaruje svoje ciljeve odgovarajućim sredstvima, u skladu s nadležnostima koje su na nju prenesene ugovorima.

Osnovna načela i principi EU

Demokratija

Druga načela

Pravna
država

Podjela vlasti

Demokratija

Nije država – demokr. nemoguća

Specifičnosti demokratije

Demokratski deficiti

Pozicija E.Parl. – M.Savjet
Nedov.uključ nacional. Parl.
Nedos. javnosti rada Savjeta
Slaba kontr.EP nad Komisijom
Nepost. demok.predstav građ
(degresivna proporcionalnost 6-96)
Nemog. konsenz dem.metod
Načelo većine=minim.solidar

Načini za prevazilaženje defic.

Otklonjeni dem.deficiti u zakon(većina
pravilo jednoglasnost izuzetak)
Kontrola nad EK pojačana

Neke nedostatke je nemoguće otkloniti (jezik,
ekonomske i socijalne podjele)

UEU (Lisabon)

Poseban odjeljak o demokrat. principima
(9-12)
Predstavnička demokratija
Neposredna demokratija (1M građana
inicijativa)

Nacionalni parlamenti žrtve procesa evropske
integ.
(izvršna vlas zastupa interese država članica u
Savjetu)

Nacionalni parlamenti pozvani da aktivno doprinose
dobrom funkcionisanju EU

1. Informis. od str.instituc U i dobijanjem predloga Ev. zak.akata
2. Nadzorom nad principom supsidijarnosti
3. Učešćem u okviru područja slobode, bezbjednosti i pravde, u mehanizmima ocjenjivanja sprovođ politike U u toj oblasti
4. Učešćem u revizionim postupcima Ugovora
5. Obavješćavanjem o molbama za pristupanje uniji
6. Učešćem u interparlamentarnoj saradnji između nacionalnih parlamenata i sa Evropsk.parl.

Pravna država (vladavina prava)

Halštajn – EEZ nije ništa drugo
do biće prava

Prvobitni evropski osnivački ugovori
nisu izričito sadržali ove izraze

UEU (A) – Unija se zasniva na načelima
demokratije, poštovanja lj.prava i osnovnih
sloboda i na vladavini prava, načelima koja
su zajednička svim državama članicama.

Posljedica kompromisa sa britanskim zahtjevima
-*Dajsijeva* koncepcija VP – doktrina suverenosti
parlamenta, nemoguć. Uspostavljanja zbog te
suverenosti sudske kontrole ustavnosti zakona,
suvišnost upravnog sudovanja, odbacivanje podjele na
javno i privatno pravo
-nema elemenata materijalnog pojma pravne države(
podj.vlasti, vezanost zakonom, zabrana samovolje i
sudska zaštita od strane nezavisnih sudova)
-VB nije bila potpisnik EKLJP (samo polit. i građ.p iz
prvobitnog teksta bez protokola) a zahtijevano je
brisanje potrebe poštovanja E.Soc.povelje

F+E – ne postoji mogućnost
kontrole ustavnosti zakona koji
su stupili na snagu

De Malberova kritika zakonske države i
zahtjev za sudskom kontrolom legislative

U V Republici samo preventivna kontrola

U Njemačkoj nakon 2sv.rata posebna pažnja
pravnoj državi – država pravde

Materijalna komponenta načela pravne države u EU
proistekla iz pretorske djelatnosti Evropskog suda
pravde koji je obezbijedio poštovanje ljudskih prava u
EU u formi opštih načela

Opt out u odn. na Povelju EU o osnovnim pravima – 3
Unija pristupa EKLJP...
Složena arhitektura osnovnih prava u Evropi – može
dovesti do preplitanja i frikcija u ostvarivanju osn.p.

Nije izričito navedeno

Podjela vlasti

Da li je moguća klasična podjela vlasti – zavisi od shvatanja pravne prirode EU

Neki ustava DČ ne normiraju posebno podjelu vlasti (A,Š,Š,I, F?)

Podjela vlasti izražena je indirektno u Ugovorima EU u odredbama o institucijama Unije

Najeksplicitnije kod pravosudnih organa – prenete nadležnosti i prethodno pitanje, kao indirektna kontrola normi – arsenal „kočnica i ravnoteža“

Horizontalna (na novou U) i **vertikalna** (kao u federacijama)

Lisab.U preciznije odredio zakonodavna ovlašćenja EP i S , a kao redovan postupak donošenja zakona previdio načelo saodlučivanja

EP – nedostaje samostalno donošenje Z jer je uvijek zakonodavac sa Savjetom

Izvršna funkcija kao polit-izvršna i upravna podijeljena između ES i EK

Zahtjevom da sve države članice, sadašnje i buduće, poštuju vrijednosti iz čl. 2 EUE(L) nalaže se odgovar. politička homogenost Unije i DČ, a DČ koje je ne poštuju mogu biti podvrgnute mehanizmu sankcija

NAČELO DODIJELJENIH (OGRANIČENIH) OVLAŠĆENJA

U skladu sa načelom prenosa nadležnosti, Unija djeluje samo u granicama nadležnosti koje su države članice na nju prenijele ugovorima radi ostvarivanja ciljeva iz ugovora. Države članice zadržavaju nadležnosti koje ugovorima nijesu prenesene na Uniju

NAČELO FLEKSIBILNOSTI

1 ili više državamogu ostati izvan određenih djelatnosti koje se ostvaruju unutar institucionalnog okvira (ovo ne treba izjednačavati sa ustanovljenom praksom odobravanja prelaznog razdoblja novim DČ prije nastajanja obaveze primjenjivanja cjelokupnog prava EU) Članice koje teže produbljenoj integraciji mogu da joj pristupe i da koriste institucionalni strukturu i instrumente pravnog poretka Unije

Primarna (opt out klauzule iz konstitutivnih ug) i **sekundarna** (pojačana saradnja A+N+L)

Druga načela

NAČELO KOLEKTIVNE SAMOODBRANE –

U slučaju da država članica bude žrtva oružane agresije na svojoj teritoriji, ostale države članice dužne su da joj pruže pomoć i podršku svim raspoloživim sredstvima, u skladu sa članom 51 Povelje Ujedinjenih nacija. To ne dovodi u pitanje poseban karakter bezbjednosne i odbrambene politike određenih država članica.

NAČELO LOJALNOSTI član 4 - uz puno uzajamno uvažavanje, Unija i države članice međusobno se pomažu u vršenju zadataka koji proističu iz ugovora. Države članice preduzimaju sve odgovarajuće mjere, opšte ili posebne, kako bi obezbijedile izvršenje obaveza koje proističu iz ugovora ili akata institucija Unije. Države članice olakšavaju ostvarivanje zadataka Unije i uzdržavaju se od svake mjere koja bi mogla ugroziti ostvarivanje ciljeva Unije.

NAČELO SUPSIDIJARNOSTI - u oblastima koje ne spadaju u njenu isključivu nadležnost, unija djeluje samo ako, i u onoj mjeri u kojoj, države članice ne mogu na zadovoljavajući način postići ciljeve predložene mjere, na centralnom, ili regionalnom i lokalnom nivou, već se zbog obima ili učinka predložene mjere mogu bolje ostvariti na nivou Unije

Druga načela

NAČELO PROPORCIONALNOSTI – sadržaj i forma mjere Unije ne prelaze ono što je neophodno za ostvarivanje ciljeva iz ugovora. Institucije Unije primjenjuju načelo proporcionalnosti u skladu sa Protokolom o primjeni načela supsidijarnosti i proporcionalnosti.

NAČELO OTKLANJANJA NEJEDNAKOSTI - U svim svojim aktivnostima Unija nastoji da otkloni nejednakosti i podstakne ravnopravnost muškaraca i žena.

NAČELO ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE - Zahtjevi zaštite životne sredine moraju se uključiti u utvrđivanje i sprovođenje politika i aktivnosti Unije, naročito radi podsticanja održivog razvoja.

NAČELO JAVNOSTI- u cilju unaprijeđenja dobrog upravljanja i obezbjeđivanja učešća civilnog društva, institucije i druga tijela EU obavljaju svoj posao što je više moguće javno.

NAČELO POŠTOVANJA STATUSA - Unija poštuje i ne dovodi u pitanje status koji u skladu sa domaćim pravom imaju crkve i vjerska udruženja ili zajednice u državama članicama. Unija jednako poštuje status koji u skladu sa domaćim pravom, imaju filozofske i nekonfesionalne organizacije.

Obilježja međunarodne organizacije

Pravna priroda EU

Federalna obilježja

Prisutniji su UFEU nego u UEU

Do Maastrichta 1992
„zajednica“
„communaute“
„Gemeinschaft“ - nadnacionalna

Posle Maastrichta 1992
NJ - „Staatenverbund“ – zajednica država

Mone, Haštajn - supranacionalnost – da ukažu na budućnost Evrope kao federalne države

De Gaulle, Tatcher – „Evropa nacija-država“ – suprotstavljeno federalizmu

1992 uspostavljena 2 načela:
Poštovanja nacionaln. identiteta DČ
Načelo supsidijarnosti

U nadnacionalne elemente treba svrstati

Širina područja zadatka Unije – značajna pravna područja (trgovinsko p)

Obavezanost U zajedničkim osnovnim vrijednostima

Autonomna i nezavisna vlast stvaranja prava od strane institucija EU

Samostalnost institucija EU

Finansijska samostalnost Unije

Obimna pravna zaštita

Nedovršenost i trajnost unije

Nedostajuća svojstva nezaobilazna kod modernih država

Nepostojanje vlastite teritorije

Nepostojanje vlastitog naroda

Ograničenost vlasti Unije – nema „nadležnost nadležnosti“

Nepostojanje suvereniteta EU

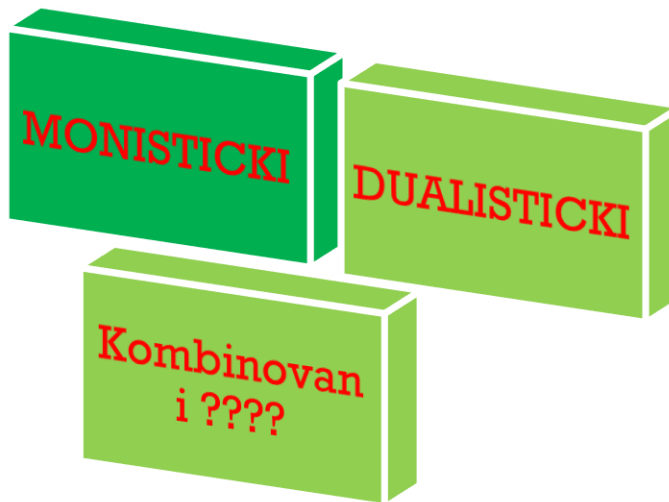
PRAVNI SISTEM

Danas - se pravni poredak Zajednice razlikuje, i od pravnog poretka međunarodnog prava, i od pravnih poredaka DČ

Međutim, Osnivački ugovori nastali su kao klasični ugovori međunarodnog prava, te su se na taj način i interpretirali.

ODNOS MEĐUNARODNOG PRAVA I NACIONALNOG PRAVA

Pravni monizam razumije da nacionalno pravo i međunarodno pravo čine jedinstven pravni sistem, da se pravna pravila međunarodnoga prava mogu direktno primjenjivati pred sudovima i drugim državnim tijelima, bez posebne regulatorne djelatnosti parlamenta ili vlade.



To znači da je među DČ vladalo shvatanje da su za primjenu i interpretaciju Osnivačkih ugovora nadležni nacionalni sudovi.

Pri tome svaka DČ, prema svojim ustavnim odredbama, uređuje status međ. ugovora u nacionalnom pravnom poretku.

Pravni dualizam gleda na pravni sistem međunarodnog i pravni sistem nacionalnog prava kao na dva odvojena pravna poretka, te shodno tome, da bi neko pravno pravilo međunarodnog prava moglo imati primjenu u nacionalnom pravnom poretku, mora postojati pravna norma koja to dopušta.

Za razumijevanje razlike između ova dva modela bitno je da monistički sistemi ne insistiraju na formalnoj transformaciji norme međunarodnog prava u nacionalnu pravnu normu.

Suprotno tome, dualistički sistemi insistiraju na takvoj transformaciji.

U oba slučaja primjenu norme međunarodnog prava u nacionalnom pravnom poretku kontrolira nacionalna pravna norma koja je obično ustavnog karaktera.

O primjeni takve pravne norme odlučuju nacionalni sudovi. Isto tako, o nacionalnom pravu ovisi i položaj međunarodnog prava u nacionalnoj pravnoj hijerarhiji.

Kako ES vidi PEU



Evropski sud počeo je razlikovati pr. sistem EZ od pravnog sistema međunarodnog prava od odluke u predmetu *Van Gend en Loos*.

1. ES definisao pravni poredak EZ kao *novi pravni poredak* koji je različit od međunarodnog prava, ali i od prava DČ
2. ES odredio kriterije za direktnu primjenu prava Evropske zajednice u nacionalnom pravnom poretaku.
3. Ova odluka predstavlja dobar primjer *teleološke* interpretacije prava Zajednice (interpretacije prema ciljevima koje norma nastoji ostvariti), te kao primjer supstancijalne pravne analize, za razliku od formalne.

Direktno
vertikalno
dejstvo

Direktno
horizontalno
dejstvo





ČLAN 12 Ugovora o EEZ

"Države članice će se suzdržati od međusobnog uvođenja novih carina na uvoz (...) i od povećanja onih koje se već primjenjuju u njihovoj međusobnoj trgovini."

Prethodno pitanje ČL. 234.- Interpretacija cl. 12. Ugovora o EEZ

- Preduzeće Van Gend en Loos uvezlo je određenu količinu urea formaldehida (UFD) iz Njemačke u Nizozemsku.
- Pri uvozu je naplaćena carina u iznosu od 8% vrijednosti robe. Odluka se temeljila na nizozemskoj carinskoj tarifi koja je stupila na snagu 1960. (nakon stupanja na snagu Ugovora o EEZ).
- Kao posljedica primjene nove carinske tarife, carina je povećana sa 3% na 8%. Do povećanja je došlo, ne zbog povećanja carinskih stopa, već zbog prebacivanja UFD iz jednog carinskog razreda u drugi.
- Na taj način nije povećana carinska stopa na uvoz UFD, već je UFD prebačen u drugi carinski razred u kojemu se primjenjuje viša carinska stopa.
- Van Gend en Loos pokrenuo postupak pred nizozemskim carinskim sudom (Tariefcommissie) tražeći poništenje odluke carinske uprave pri čemu se pozivao na tadašnji čl. 12. Ugovora o EEZ.

Prethodno pitanje ČL. 234.
Interpretacija cl. 12. Ugovora o EEZ

„1. Ima li čl. 12 Ugovora o EEZ izravnu primjenu na području Države članice, odnosno, mogu li se državljani takve države, na osnovu toga člana, pozivati na zaštitu subjektivnih prava koja su sudovi dužni štiti?"; i

„2. U slučaju da je odgovor pozitivan, predstavlja li primjena uvozne carine od 8% na uvoz ureaformaldehida s porijeklom iz SR Njemačke, koja je naplaćena tužiocu u postupku pred nacionalnim sudom, nezakonito povećanje carine u smislu čl. 12 Ugovora o EEZ, ili je riječ o razboritoj promjeni carine primjenjive prije 1. marta 1960. godine, koju, iako je urodila povećanjem s aritmetičke tačke gledišta, svejedno ne treba smatrati zabranjenom na osnovu čl. 12.“

Direktno dejstvo? – da li nac.sud mora štiti pravo

Cilj je Ugovora o EEZ da se uspostavi zajedničko tržište čije je funkcionisanje od neposrednog interesa za stranke u Zajednici.

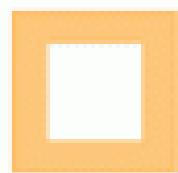
ovaj Ugovor je više od ugovora koji stvara tek uzajamne obaveze između država potpisnica

To proizlazi iz preambule Ugovora koja se poziva ne samo na vlade, već i na narode



VAN GEND & LOOS
ROTTERDAM

da se **osigura jedinstvena interpretacija Ugovora** od strane nacionalnih sudova, potvrđuje da su države prihvatile da pravo Zajednice ima autoritet na kojega se njihovi građani mogu pozivati pred tim sudovima.



VAN GEND & LOOS

EURO EXPRESS

Odluka suda

“Zajednica predstavlja novi pravni poredak ...čiji subjekti nisu samo države članice nego i njihovi državljani. Nezavisno o zakonodavstvima država članica, pravo Zajednice ne samo da pojedincima nameće obveze nego je i njegov cilj dati pojedincima i prava.”

Tekst člana 12 sadrži jasnu i безусловnu zabranu koja nije pozitivna već negativna obaveza (“DČ ce se suzdržati od medjusobnog uvođenja novih carina...”).

Sama priroda ove zabrane čini je idealno prilagođenom da bi mogla proizvoditi direktno dejstvo u pravnim odnosima između država članica i njihovih subjekata.

Primjena člana 12 ne iziskuje nikakvu zakonodavnu intervenciju država članica (bezuslovnost).

Činjenica da su adresati obaveze ovog člana DČ koje su time podvrgnute negativnoj obavezi, ne implicira da njihovi građani ne mogu imati korist od takve obaveze.

Direktno dejstvo čl. 12

Mogu li se pojedinci direktno pozvati na odredbe ugovora?

Član 12 valja tumačiti na način da on proizvodi direktna dejstva i stvara subjektivna prava koja nacionalni sudovi moraju štiti.

Drugo pitanje?

tekst ovog pitanja zahtijeva ocjenu Suda o carinskoj klasifikaciji ureaformaldehida uvezenog u nizozemsku, tako da Sud nema nadležnost razmatrati prethodno pitanje koje mu je uputio Carinski sud. DAKLE NE ODLUČUJE O CARINAMA!

Iz teksta člana 12 Ugovora proizlazi da se, kako bi se utvrdilo jesu li carine ili mjere s jednakim dejstvom bile povećane suprotno zabrani sadržanoj u navedenom članu, mora voditi računa o carinama i mjerama koje su se stvarno primjenjivale na dan stupanja na snagu Ugovora.

nezakonito povećanje može proizići iz promjene carina koje dovode do klasifikacije proizvoda u razred koji je opterećen većom carinom, kao i iz stvarnog povećanja carinske stope.

Od male je važnosti na koji je način povećanje carine nastupilo, kada je, nakon što je Ugovor stupio na snagu, isti proizvod u istoj državi članici bio opterećen višim iznosom carine.

PITANJE JE U NADLEŽNOSTI NACIONALNOG SUDA!

Ovaj slučaj je postavio temelje za dva principa delovanja pravnih tekovina EU koji danas predstavljaju osnov funkcionisanja EU:



Princip neposredne primjene – Pravne tekovine EU stvaraju prava i obaveze direktno prema državama članicama, ali i prema fizičkim i pravnim licima unutar ovih država.



VAN GEND & LOOS
ROTTERDAM

Princip neposrednog (direktnog) dejstva – sud države članice je dužan da primeni pravnu tekovinu EU ukoliko se na nju pozivaju pojedinačni subjekti radi zaštite svojih subjektivnih prava.

U ovome predmetu ES definisao je nač.nadred. prava Zajednice u odnosu na nacionalno pravo

Costa vs ENEL C-6/64

Nakon predmeta Van Gend en Loos, dodatno su definisane odrednice „novog pravnog poretka“.

Činjenice



Giudice Conciliatore iz Milana zastao je s postupkom i uputio ES na osnovu člana 177 EEZ [234 UEZ] pitanja vezana uz interpretaciju odredaba UEZ o državnim monopolima komercijalne prirode.

Spor je nastao kada je Flaminio Costa odbio platiti jedan bagatelni račun za potrošnju električne energije obrazlažući to tvrdnjom da je nacionalizacija talijanskih preduzeća za proizvodnju i distribuciju električne energije bila suprotna odredbama Ugovora o EEZ kojima se zabranjuju državni monopoli komercijalnog karaktera.

namjera da se uz pomoć čl. 234 dobije odluka o usklađenosti nacionalnog prava s ugovorom

nacionalni sudovi protiv čijih odluka ne postoji pravno sredstvo, moraju se obratiti Europskom sudu, tako da može donijeti odluku o prethodnom pitanju interpretacije Ugovora, uvijek kada mu se takvo pitanje postavi

ne daje Sudu nadležnost niti da primjenjuje Ugovor na konkretni slučaj, niti da odlučuje o valjanosti odredbi nacionalnog prava u odnosu na Ugovor



Sud je ovlašten iz neprikladno formulisanog pitanja nacionalnog suda izdvoji ona pitanja koja se tiču interpretacije Ugovora.

Dakle, sud mora donijeti odluku ne o pravovaljanosti talijanskog zakona u odnosu na Ugovor, već samo o interpretaciji gore spomenutih članova u kontekstu pravnih pitanja koje je naveo *Giudice Conciliatore*

- Prigovara se da je milanski sud zatražio interpretaciju Ugovora koja nije potrebna za rješenje spora o kojemu odlučuje.
- S obzirom da je Čl. 234 utemeljen na jasnoj podjeli funkcija između nacionalnih sudova i ES, on ne može ovlastiti ES niti da utvrđuje činjenice spora, niti da kritikuje osnovu i svrhu zahtjeva za interpretaciju.

- Italijanska vlada ističe da je zahtjev *Giudice Conciliatore-a* apsolutno nedopušten zato što nacionalni sud koji ima obavezu primjeniti nacionalno pravo ne smije koristiti pravno sredstvo iz Čl. 234.
- Za razliku od običnih međunarodnih ugovora, Ugovor o EEZ je stvorio vlastiti pravni sistem koji, stupanjem Ugovora na snagu, postao sastavni dio pravnih sustava država članica a koji su njihovi sudovi obvezni primjenjivati.

Ograničenje suverenih prava država članica

Stvarajući Zajednicu na neodređeni vremenski period, s vlastitim institucijama, vlastitom osobnošću, vlastitim pravnim nadležnostima i nadležn. zastupanja na međunarodnom nivou te, posebno, stvarnim ovlaštenjima koje proizlaze iz ograničavanja suverenosti ili prenosa ovlaštenja s država na Zajednicu, države članice su ograničile svoja suverena prava, iako unutar ograničenog broja područja, te su tako stvorile pravni sistem koji obvezuje kako njihove državljane, tako i njih same.

JEDINSTVENO TUMAČENJE PRAVA

Izvršna snaga prava EZ ne može se razlikovati od 1 države do 2 zbog pridržavanja naknadnih domaćih zakona, a da to ne ugrozi ostvarenje ciljeva Ugovora koji su navedeni u čl.5(2) i dovede do diskriminacije koja je zabranjena čl.7.

PRIMAT PRAVA ZAJEDNICE

Prvenstvo prava Zajednice potvrđeno je čl.189 kojim je uredba "obvezujuća" te „direktno primjenjiva u svim državama članicama".

Ova odredba koja ne podliježe nikakvom ograničenju, bila bi posve besmislena kada bi neka država mogla jednostrano poništiti njene učinke pomoću zakonske mjere koja bi mogla imati jaču pravnu snagu od prava Zajednice.

NAČELO DIREKTOG DEJSTVA PRIMARNOG PRAVA

Pravo koje proizlazi iz Ugovora, nezavisno od izvora prava, ne bi moglo, zbog svoje posebne i originalne prirode, biti zamijenjeno domaćim zakonskim odredbama bez obzira na to kako su one formulisane, a da pri tome ne izgubi svoj karakter prava Zajednice te da se pri tome ne dovede u pitanje sam pravni osnov Zajednice.

PRIMJENA ČL 234. I TRAJNO OGRAIČENJE SUVERENIH PRAVA

Prenos prava i obveza koji proizlaze iz Ugovora, sa pravnih sistema država članica na pravni sistem Zajednice, povlači za sobom trajno ograničenje njihovih suverenih nad čime ne može prevladati naknadni jednostrani akt koji nije u skladu s pojmom Zajednice.

Shodno tome se čl.234 mora primjeniti bez obzira na bilo koji domaći zakon svaki put kada se pojave pitanja koja se odnose na tumačenje Ugovora.

Uvođenje načela nadređenosti prava EZ u odnosu na nacionalno pravo - pitanje:

Italijanski zakon nije u skladu sa čl.ugovora, koja pravna norma ima pravo prednosti? → ugovor ima prednost pred bilo čim u nacionalnom pravu- uveden koncept nadređenosti evropskog prava nacionalnom pravu- pravni poredak zajednice razvio se u samostalni pravni poredak

odlučujuće je da su države članice prenijele suverena prava na tijela zajednice

države članice su ograničile svoja suverena prava i stvorile pravnu osobu koja obvezuje njih i njihove pripadnike- pravo koje izvire iz Ugovora ne može biti nadvladano odredbama domaćeg prava jer bi se tako doveo u pitanje pravni osnov same Zajednice

- Direktno dejstvo, nadređenost- ugovor o EEZ je stvorio vlastiti pravni sistem koji, stupanjem Ugovora na snagu, postao sastavni dio pravnih sis. DČ koji su njihovi sudovi obvezni primjenjiv.

TELEOLOŠKA INTERPRETACIJA

integracija odredbi koje proizlaze iz Zajednice u zakone država članica, odredbe i duh Ugovora, logično uskraćuju državama članicama mogućnost da daju prednost jednostranoj i naknadnoj mjeri pred pravnim sistemom koji su prihvatile na temelju reciprociteta.

U ovom slučaju, Evropski sud pravde je, tumačeći primenu pravne tekovine presudio u korist g. Koste, uspostavljajući tako drugi ključni princip funkcionisanja celog komunitarnog sistema EU - **princip primata tekovine EU u odnosu na pravne poretke država članica.**

Predmet 106/77 Simmenthal II [1978] ECR 629

Italijanski sud je zatražio od Evropskog suda pravde da tumači odredbe komunitarnog prava (Uredba 805/68) koje se odnose na zajedničko tržište govedine i teletine i odnos ovih odredbi u odnosu na italijanske pravne norme koje regulišu ovo pitanje.

Nakon tumačenja sadržine uredbe od strane Evropskog suda, italijanski sud je doneo presudu kojom je ukazao da su takse predviđene italijanskim zakonodavstvom vezane za promet govedine i teletine suprotne komunitarnom pravu.

Sud je, imajući ovo u vidu, naložio Ministarstvu finansija Italije povraćaj uplaćenih taksi sa kamatom. Ministarstvo finansija se žalilo na ovu presudu.

Sud je zaključio da je ključni pravni problem u ovom predmetu sukob komunitarnog prava i nacionalnih pravnih normi koje su donete kasnije u odnosu na konkretne odredbe komunitarnog prava konsultovane u ovom slučaju.

Izvod iz presude

O ovom pitanju je već raspravljao Ustavni sud Italije koji je izneo stav da je obaveza sudova u Italiji da, ukoliko žele da izuzmu iz primene normu nacionalnog prava, nužno moraju da pokrenu pitanje ocjene ustavnosti konkretne norme, i to pred Ustavnim sudom Italije.

U čemu se ogleda značaj slučaja? „...Nacionalni sud koji je pozvan da, u okvirima svoje nadležnosti, primeni odredbe prava Zajednice, ima obavezu da prizna puno dejstvo tim odredbama, uskraćujući na sopstvenu inicijativu, ako je potrebno, primenu svake nacionalne pravne norme suprotne odredbama Zajednice, čak ako je nacionalna norma donijeta kasnije, i nije potrebno da sud traži ili čeka prethodno stavljanje takvih odredaba van snage zakonom ili na drugi ustavom propisan način...”

Evropski sud je kroz ovaj slučaj razjasnio posledice direktnog dejstva komunitarnih normi i nadređenosti komunitarnog prava.

Nacionalni sud, kada se suoči sa pravnom normom nacionalnog prava koja je suprotna komunitarnom pravu obavezan je da primeni pravnu normu komunitarnog prava u njenom punom dejstvu.

Ovo se odnosi i na nacionalne pravne norme koje su donete nakon komunitarnog akta.

Nacionalni sud ima obavezu da direktno primeni komunitarnu normu, ne čekajući da sporne nacionalne pravne norme budu stavljene van snage.

C-6/90 i C-9/90 Andrea Francovich and Danila Bonifaci and others v Italian Republic[1991] ECR I-5357

Gospodin Franković je radio za italijansku firmu i za svoj posao nije bio redovno isplaćivan.

Nezadovoljan ovakvim tretmanom, podneo je tužbu i dobio spor, nakon čega je italijanski sud naredio firmi da plati gospodinu Frankoviću pozamašnu svotu novca na ime neisplaćenih zarada i ostalih troškova koju on, međutim, nije uspeo da naplati od firme.

Gospodin Franković je tada zatražio pravo da od Republike Italije dobije jemstva koja propisuje Direktiva 89/987, ili, alternativno, naknadu štete.

Danila Bonifaći je, zajedno sa kolegama, podnela tužbu protiv firme u kojoj je bila zaposlena kada je firma proglasila insolventnost.

Nakon prestanka radnog odnosa, tužitelji (ukupno 34) su potraživali određena sredstva koja su se prikazivala kao dug insolventnog preduzeća.

Tužitelji, međutim, nisu uspeali da namire svoja potraživanja i stoga su pokrenuli postupak protiv Republike Italije, tvrdeći da ona mora da ispoштуje svoje obaveze prema njima na osnovu direktive 80/987 i samim time im isplati dugovane iznose plata ili naknadu štete.

U čemu se ogleda značaj slučaja?

U ovom slučaju je Evropski sud pravde po prvi put utemeljio načelo odgovornosti države za štetu koja je nastala za pojedinca (fizičko ili pravno lice) usled nepoštovanja komunitarnog prava. U ovom slučaju se ova povreda manifestovala u neunošenju direktive u pravni poredak Republike Italije.

C-6/90 i C-9/90 Andrea Francovich and Danila Bonifaci and others
v Italian Republic[1991] ECR I-5357

Sud je presudom u ovom slučaju, takođe, detaljno objasnio uslove pod kojima će takva odgovornost nastati:

- 1) direktiva mora da sadrži dodelu subjektivnih prava pojedincima,
- 2) na osnovu odredbi Direktive je moguće odrediti sadržaj tih prava, i
- 3) postoji uzročna veza između povrede obaveze od strane države i gubitka/štete koju je pretrpela oštećena strana.

Sud je u presudi zaključio da je suvereno pravo svake države članice EU da odabere način na koji će ostvariti ciljeve i rezultate koje nalaže direktiva.

Ovo pravo, međutim, ne isključuje pravo pojedinca (fizičkog ili pravnog lica) da pred sudovima države članice ostvaruju prava čija sadržina je jasna i nedvosmisleno utemeljena u odredbama direktive.

Predmet C-43/75 - Defrenne v SABENA

Gospođa Dafren je bila primorana da otkaz u Sabeni, belgijskom autoprevozniku, s obzirom da je napunila određeni broj godina (40 godina) koje su je, prema ugovoru o radu, onemogućavale da i dalje radi kao stjuardesa.

Ono što je gospođu Dafren motivisalo da tuži Sabenu jeste činjenica da odredba o starosnoj granici nije bila sastavni deo ugovora o radu njenih kolega.

Gospođa Dafren je pokrenula postupak pred belgijskim sudom, zasnivajući ga na odredbama komunitarnog prava koje se odnose na pravo na jednaku naknadu za jednak rad muškaraca i žena.

Belgijski sud je, pre donošenja odluke o ovom pitanju, tražio od Evropskog suda pravde stav o tome da li se pojedinac (fizičko ili pravno lice) može pozvati na odredbe Ugovora u procesu protiv drugog pojedinca (horizontalno dejstvo komunitarnog prava), a ne samo protiv države (vertikalno dejstvo komunitarnog prava).

U čemu se ogleda značaj slučaja? Sud je, tumačenjem komunitarnog prava, u ovom slučaju promovisao princip horizontalne primene neposrednog dejstva komunitarnog prava, prema kome pojedinci (fizička i pravna lica) mogu predstaviti slučaj Evropskom sudu pravde i tražiti zaštitu svojih prava i u onim situacijama kada je druga strana u sporu fizičko ili pravno lice, a ne država članica EU.